

Mirosław Woroniecki

Sprawozdanie z konferencji zorganizowanej przez Dom Wydawniczy ABC, Sp. z o.o. oraz dr. Ryszarda Harę i adw. Mirosława Woronieckiego poświęconej prawnym aspektom obrotu przedsiębiorstwem

---

Palestra 42/1-2(481-482), 145-149

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**■ Sprawozdanie z konferencji
zorganizowanej przez Dom Wydawniczy
ABC, Sp. z o.o. oraz dr. Ryszarda Harę
i adw. Mirosława Woronieckiego
poświęconej prawnym aspektom obrotu
przedsiębiorstwem**

W dniach 5–6 listopada 1997 r. w Sali Lustrzanej Pałacu Staszica w Warszawie odbyła konferencja poświęcona prawnym problemom obrotu przedsiębiorstwem zorganizowana przez Dom Wydawniczy ABC Sp. z o.o. oraz dr. Ryszarda Harę i adw. Mirosława Woronieckiego.

Celem dwudniowych obrad było skonfrontowanie poglądów reprezentowanych przez teoretyków prawa z dorobkiem i doświadczeniem praktyków zdobytym przy przeprowadzaniu transakcji mających za przedmiot przedsiębiorstwo oraz podjęcie próby wskazania, które z rozwiązań ustawodawczych i w jakim zakresie powinny zostać doprecyzowane lub zmienione.

Wśród referentów znaleźli się wybitni teoretycy jak: prof. M. Poźniak-Niedzielska, dr F. Zoll oraz praktycy adwokaci – dr J. Śledziński, adw. W. Gujski, doradca podatkowy R. Bem oraz reprezentująca Ministerstwo Skarbu pani Dyrektor E. Boniuszko.

Uczestników konferencji przywitał dr Ryszard Hara, a adwokat Mirosław Woroniecki oficjalnie otwierając konferencję w pierwszym dniu obrad przedstawił znaczenie teoretycznych i praktycznych aspektów obrotu przedsiębiorstwem, nabierających obecnie szczególnego znaczenia w przyspieszeniu prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych i rozwoju gospodarczego kraju.

Następnie omówił szczegółowy zakres, cele i zadania konferencji oraz zagadnienia techniczne związane z jej organizacją i przebiegiem.

Pierwszy dzień konferencji poświęcony był przybliżeniu różnych koncepcji pojęcia przedsiębiorstwa, problemom zbycia przedsiębiorstwa w normalnych warunkach obrotu gospodarczego oraz w przypadku upadłości podmiotu gospodarczego.

Natomiast drugiego dnia poruszone zostały problemy obrotu przedsiębiorstwem na tle stosowania ustawy z 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, jak również podatkowe aspekty z tym związane. Omówiona była także sytuacja prawna pracowników w przypadku zmian własnościowych spowodowanych zbyciem przedsiębiorstwa.

Jako pierwszy referent wystąpił dr Fryderyk Zoll z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. W referacie przedstawił m.in. teorię przedsiębiorstwa jako dobra niematerialnego, którego sprzedaż, jeżeli chodzi o konstrukcję prawną tej czynności, byłaby podobna do sprzedaży rzeczy głównej z przynależnościami, także w odniesieniu do nieruchomości i prawa użytkowania wieczystego, jeżeli wchodzi one w skład przedsiębiorstwa. Wygłoszona teza stała się przedmiotem gorącej dyskusji, w której liczni uczestnicy konferencji poddawali ją krytyce głównie z punktu widzenia obowiązujących przepisów prawa cywilnego.

Obszerny referat teoretyczny na temat zbycia przedsiębiorstwa, w tym także jego zorganizowanej części na tle obowiązujących unormowań prawa cywilnego przedstawiła pani prof. Maria Pożniak-Niedzielska z UMCS w Lublinie.

Szczególnie istotnym problemem, wokół którego koncentrowała się dyskusja po wygłoszonym referacie, oraz którego dotyczyły pytania adresowane do prelegentki, było pojęcie zorganizowanej części przedsiębiorstwa, które nie występuje samodzielnie w przepisach kodeksu cywilnego, a także kryterium decydujące o nazwaniu takiego tworu zakładem (oddziałem) mogącym, według zasad przewidzianych przez ustawę o podatku od towarów i usług, być przedmiotem obrotu jedynie w wypadku, gdy taka część przedsiębiorstwa (zakład, oddział) samodzielnie sporządza bilans.

Zdaniem prelegentki wynikającą z prawa cywilnego cechą stanowiącą o zdolności części przedsiębiorstwa do bycia przedmiotem obrotu jest możliwość realizacji przez nią określonych zadań gospodarczych.

Kolejnymi kwestiami poruszonymi w dyskusji była istnienie tożsamość pojęcia terminu przedsiębiorstwo w różnych przepisach k.c., problem odpowiedzialności nabywcy za zobowiązania przedsiębiorstwa z art. 526 k.c., jak i możliwość wyłączenia działania tego przepisu wobec nabywcy w przypadku nabywania przez niego zorganizowanej części przedsiębiorstwa, co zdaniem prelegentki jest w pełni uzasadnione.

Pierwszy dzień konferencji zakończył referat adw. dr. Janusza Śledzińskiego – współnika w spółce „Wardyński i Wspólnicy” s.c., dotyczący zbycia przedsiębiorstwa w postępowaniu upadłościowym. Mówca wskazał na problemy teoretyczne związane z uregulowaniami prawa upadłościowego z punktu widzenia praktyka, który początkowo jako syndyk, a następnie pełnomocnik syndyka upadłej Stoczni Gdańskiej musi rozwiązywać konkretne problemy likwidacji masy upadłości tego dłużnika. Mówca wychodząc z założenia, że jedynym uzasadnieniem dla rozwoju nauki prawa jest praktyka wskazał, że prawo upadłościowe zawiera tylko jeden przepis, a mianowicie art. 113

mówiący o zbyciu przedsiębiorstwa, co posiada zarówno wady, jak i zalety pozostawiając praktyce i doktrynie wypracowanie konkretnych rozwiązań w tym zakresie.

Spośród wad obecnego systemu prawnego prelegent wymienił m.in. trudności w ustaleniu zakresu odpowiedzialności nabywcy za długi upadłego, natomiast jako główną zaletę wskazał z jednej strony na taką możliwość kształtowania przez praktykę interpretacji przepisów, która jest korzystna dla nabywców oraz sprzyja dokonywaniu zmian w przepisach prawa umożliwiających rozwiązywanie problemów ekonomicznych przede wszystkim wielkich organizacji gospodarczych mających podstawowe znaczenie dla gospodarki kraju takich jak np. stocznie, huty, kopalnie itp. najczęściej zagrożonych upadłością, bądź, których upadłość sąd już ogłosił.

Prelegent stwierdził, że lakoniczność, a nawet fragmentaryczność uregulowań prawnych nie jest sama przez się wadą, jeżeli trudności w interpretowaniu prawa nie prowadzą do niemożności jego zastosowania, a więc osiągnięcia celu regulacji prawnej, tj. likwidacji upadłego dłużnika przede wszystkim w sensie prawnym a nie ekonomicznym.

Głównym przedmiotem dyskusji, jaka odbyła się po wygłoszonym referacie stała się kontrowersyjna kwestia wygaśnięcia hipotek ustanowionych na nieruchomościach wchodzących w skład zbywanego jako całość przedsiębiorstwa upadłego dłużnika.

Drugi dzień konferencji poświęcony był zagadnieniom ściśle praktycznym związanym z obrotem przedsiębiorstwem, a wystąpienia referentów szczegółowo przedstawiały problemy techniczno-prawne tego obrotu.

Pierwszy referat wygłosiła dyrektor Departamentu Prawnego Ministerstwa Skarbu, pani Elżbieta Boniuzsko, analizując transakcje mające za przedmiot przedsiębiorstwo w procesach prywatyzacji i komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych, ze szczególnym uwzględnieniem prywatyzacji kapitałowej i prywatyzacji bezpośredniej.

W obszernym wystąpieniu przedstawiona została zgromadzonym ministerialna wykładnia ustawy o prywatyzacji i komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych, która w odniesieniu do szczegółowych rozwiązań przede wszystkim w odniesieniu do regulacji odpowiedzialności nabywców przedsiębiorstw odbiegała od poglądów prezentowanych przez referentów na konferencji poświęconej prywatyzacji i komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych, która odbyła się w dniach 10–11 marca 1997 r. Wskazywano wówczas na wprowadzone przez ustawę rozszerzenie odpowiedzialności nabywców przedsiębiorstw m.in. o długi przedsiębiorstw nie związane z prowadzoną działalnością oraz o wyłączone działanie przepisu art. 519 § 2 k.c. wobec wierzycieli zbywanego przedsiębiorstwa.

Różnice te były przedmiotem licznych wystąpień dyskutantów oraz pytań kierowanych do referentki. Duże emocje związane z odmiennymi stanowiskami znalazły wyraz w dyskusji z prelegentką oraz dyskusji pomiędzy uczestnikami konferencji, którzy przedstawili swoje stanowiska co do poszczególnych rozwiązań prawnych.

W dalszej części konferencji adw. Waldemar Gujski, wspólnik w firmie prawniczej „Bracia Strzelczyk i Wspólnicy” s.c. szeroko przedstawił sytuację prawną pracowników przedsiębiorstwa, będącego przedmiotem transakcji zbycia, ze szczególnym uwzględnieniem procesów prywatyzacyjnych.

Mówca odtworzył wynikający z przepisów prawa pracy tryb postępowania zbywcy i nabywcy przedsiębiorstwa wobec załóg i poszczególnych pracowników przy uwzględnieniu ich sytuacji zawodowej wynikającej zarówno ze stosunku pracy, jak i pełnionych w organach przedsiębiorstwa funkcji.

Następnie prelegent wskazał na wynikające z ustawy uprawnienia pracowników w związku z komercjalizacją i prywatyzacją przedsiębiorstw państwowych, kładąc szczególny nacisk na prawo do nieodpłatnego nabycia akcji, którego zakres związany jest przede wszystkim ze stażem pracy.

Szczegółowe pytania dyskutantów dotyczyły problemów, z którymi uczestnicy konferencji mają do czynienia w ich działalności zawodowej i związane były z konkretnymi sprawami.

Referatem kończącym konferencję było wystąpienie pana Roberta Bema, doradcy podatkowego, prowadzącego indywidualną kancelarię, który ukazał skutki podatkowe wszystkich form obrotu przedsiębiorstwem nie wyłączając połączenia spółek. Zwrócił on szczególną uwagę na odmienności związane z tzw. „ekonomicznymi przekształceniami spółki cywilnej w spółkę kapitałową”, omówił także problem rezerwy cichej w odniesieniu do ceny zbywanego przedsiębiorstwa, zasady amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a ponadto przeprowadził analizę przepisów podatkowych ustalających zasady matematycznego wyliczenia wartości firmy.

Uczestnicy konferencji – praktycy, a głównie ekonomiści i księgowi zadawali pytania koncentrujące się na problematyce prawa bilansowego mającego podstawowe znaczenie dla celowości i efektywności przeprowadzenia transakcji zbycia przedsiębiorstwa.

Dyskusje, jakie toczyły się po wystąpieniach prelegentów w trakcie dwóch dni konferencji, znacznie wykraczały poza granice czasowe i były kontynuowane przy kawie i herbacie w ramach wyniany poglądów podczas przerw między wystąpieniami.

Niewątpliwie generalną konstatacją wynikającą z obu dni obrad było stwierdzenie, że niezależnie od różnych koncepcji teoretycznych, jakie

mogą mieć zastosowanie tak do pojęcia przedsiębiorstwa, jak i transakcji z nim związanych decydujące znaczenie dla praktyki mają regulacje prawne dotyczące przede wszystkim kosztów transakcji, w tym m.in. opodatkowania oraz bezpieczeństwa stron transakcji w zakresie ich odpowiedzialności za zobowiązania zbywanego przedsiębiorstwa.

W podsumowaniu obu dni obrad organizatorzy konferencji podnieśli, że bogata problematyka obrotu przedsiębiorstwem, która nie mogła zostać wyczerpana w toku dwudniowych spotkań, będzie przedmiotem dalszego zainteresowania, szczególnie w odniesieniu do łączenia się spółek kapitałowych, zmian własnościowych wynikających ze zbywania udziałów i akcji oraz procesów prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, które z pewnością nabiorą tempa i przyczynią się do wzrostu gospodarczego zapowiadanego przez nowe kierownictwo rządowe kraju.

Kompletne materiały z konferencji wydane w formie książkowej, tak jak i publikacje referatów z poprzedniej konferencji, będą dostępne w księgarni Domu Wydawniczego ABC Sp. z o.o.

Miroslaw Woroniecki